

Revista quinzenal
de Ciencias, y Arts L teratura

Surtrá els dias 1 y 16 de cada mes

Administració y Redacció
Carrer de la Forsa, n.º 24

SUMARI.—TEXT: Sant Jordi per per F. M. L.—
Esclat per Miquel de Palol.—Sant Llorens del
Mont.—Tisich, per M. Felip.—Lo follet, per Car-
los Palaus.—Lo cloquer de Prats de Molló.—
Castells en l' ayre, per Joan Figueras.—Balada
per Miquel Juanola y Marés.—Prosa trista,
per A. T.—A un clavell, per Ferrán de la C.
Bonjoi.—Noticias.—Folletí.
GRAVATS.—S: nt Llorens del Mont—Cloquer de
Prats de Molló—Plassa de Banyolas.

SANT JORDI

Lo dia 23 d' Abril celebra Cata-
lunya la festa patronal en honor
de Sant Jordi.

Si bé fins al segle X no l' escu-
lli Catalunya per patró, antiquísi-
ma es la veneració y devoció, que
no sols Catalunya si que també
Aragó y moltes altres terres l' hi
rendiren.

Aixis veyem en los anals de l'
historia que en lo seti d' Huesca
y en la batalla d' Alcoras (25 de
Novembre de 1096) per especial
favor de Sant Jordi van guanyar-
se dita batalla per l' exércit cris-
tiá; combatent ab los infels l' host
cristiana manada per D. Pere, y
sent eixa última en número infe-
rior á la muslina, se decidian reti-

GERUNDIA

tirars del atach y abandonar la fortaleza, quant se 'ls aparesqué la forma de Sant Jordi animant á las hosts cristianas. Emprengueren llavors tal esbranzida 'ls cristians que semblant lo pánich al camp musulí, feren tal mortaldat que no sols deixaren la vida mes de trenta mil infiels, si que també los quatre reys que la encomendavan.

D. Pere en acció de gracias y en memoria de tal fet, feu edificar en el lloch de la batalla, una capella, ahont se venera tan inclit baró y prengué per escut la creu de Sant Jordi en camp de plata y en los cuadros del escut quatre caps, en recort dels quatre reys moros morts en dita batalla.

Los comptes de Catalunya tingueren á dit Sant gran devoció y procuraren estèndrela á quants pogueren.

Lo compte de Barcelona en Ramón Berenguer IV en 1148 (y segons altres historiadors, Ramón Berenguer III en 1115) per la conquesta de Mallorca concedí la creu roja de Sant Jordi, escut dels comptes, als Jenovesos per la ajuda que l' hi prestaren en la conquesta de Tortosa. Desde allavors s' aná estenent la devoció á nostre Sant, y lo rey Don Pere II mogut pels especials y continuos favors que en sos regnes y conquestas había rebut de Sant Jordi, va concebí l' idea de instituir una Religió ú ordre militar en honra y gloria sua.

Al dit efecte als 24 Septembre de 1201 feu donació á D. Joan d' Almenara, á Martí Vidal subdiaca y á sos sucesors en l' ordre del desert d' Alfama, en lo Bisbat de Tortosa á cinch lleguas de la ciutat, pera que construhisen allí un castell ó fortaleza, que al ensemps que servis per venerar al Sant, fos també valla insuperable, pera las hosts agarenas.

Fou elegit capitá en lo militar, y prelat en lo eclesiástich lo dit Almenara, y 'l castell fou fet en una de las puntas ó calas que fa dins del mar la montanya del coll de Balaguer.

L' insignia que 'ls cavallers duyen,

era la Creu roja, perque ab dita Creu aparesqué Sant Jordi, moltes vegadas, á ajudar als cristians y combatre als moros, y l' ordre que 'ls mateixos profesaban, fou desde bon principi la de Sant Agustí, si be que no oficialment, fins lo regnat de Pere IV, essent Papa Gregori XI.

Dit rey, en 1373 organisá la dita ordre militar ó *Cofraria de Mossen Sent Jordi*, com se l' hi deye quals expressas ordenacions comensan aixís: «*A servei de Deu e de nostra Dona Santa Maria é en reverencia del benevirat Mossen Sent Jordi, ordena lo Senyor Rey, que empresa de nobles é de cavallers scrits, sia feta en la forma é manera devall escrita los quals sien nomenats los cavallers de Sant Jordi.*

Quals ordenacions junt ab los llibres de la cofraria, se troban en lo real arxiu de la Corona d' Aragó y en lo de la generalitat de Catalunya, en lo mateix arxiu.

La vestidura dels cavallers era mantell y vesta de drap blanch ab creu vermella á la part devantera, y segons alguns historiadors fou aquesta ordre de caballeria la que després doná norma á las demés de Espanya.

La cerimonia de armar los cavallers tingué lloch en 8 de Septembre del mateix any de 1373 en la capella real del palau de Barcelona comensant per lo Mestre d' Alfama y després tots los altres, ab tota pompa y solemnitat y ab asistencia de prelats y prínceps y molts altres cavallers.

A 24 d' Abril de 1400, regnant Don Martí, per butlla del papa, donada en Avinyó, fou incorporada l' ordre de Snt. Jordi á la de Montesa, existent encare avuy dia, los cavallers de la qual degueren desde llavors usar, com encara usan, la creu roja sobre hàbit blanch, en lloch de la negra que usavan, y la Ordre degué anomenarse Ordre de Nostra Señora de Montesa y Sant Jordi d' Alfama.

Apesar de dita incorporació, quedaren los dos priorats que tenia l' Ordre de Sant Jordi, un en la esglesia de Sant Jordi de la ciutat de Valencia, fundada per lo rey D. Jaume I al conquistar eixa ciutat. Y l' altre en lo mateix casteli de Sant Jordi d' Alfama, que continuá regintse per prior especial, dependint del de la Ordre de la Montesa prop de uns cent anys, després del que quedá la fortalesa abandonada, ó tot lo més guardada pe 'l comú de Tortosa. En 1650 las galeras espanyolas, perque los francesos no se 'n apoderessin, van destruirlo á canonadas, esent completament abandonat desde llavoras. (1)

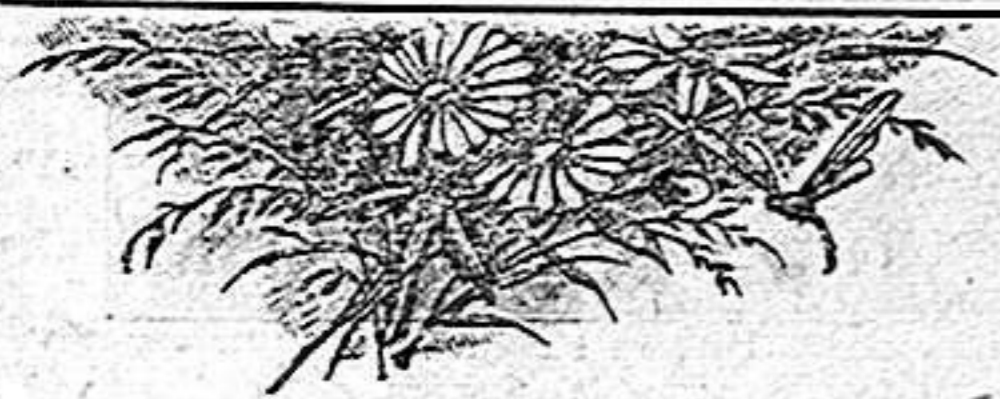
La Diputació general Catalana, si be ja guardava especial devoció á Sant Jordi, fins lo segle XIV, no lo prengué especialment per patró, servantlo encare avuy dia

Desde allavoras ve la festa que 's celebra cada any en la diada del 23 d' Abril.

(1) Balaguer. Hist. de Catalunya.

ESCLAT

Tot vessa de plaher, dona estimada,
lo ventijol, las flors, y l' ancullada...

tot cerca amorosida,
aquest desitj de vida

qu' à tu y á mi nos crida,

á juntar nostres cors ab un sol bes.

Anemhi prest, avans no fos marcida
la flor que ab son aroma 'ns ha corpres.

¡No veus descloure 'l poncelló de rosa,
ahir sech branquilló, avuy hermosa
flor bosquetana per l' amor desclosa?

La primera menció que 's fá de la celebració ab pompa de dita festa, es en lo dietari del any 1442, si be que consta que fins l' any 1456, no fou posada com á festa obligatoria.

En dit any, en la cort general que 's celebrava en la seo de Barcelona, fou feta nova constitució, establint la dita festa, que 's feu saber ab veu de pública crida lo dia 17 d' Abril del propi any.

Guardadors encara de la pietat y gloria de nostres avis, lo dia de Sant Jordi, es per nosaltres, si be no lo que fou un temps, per la sava estranya que poch á poch 'ns han anat infiltrant los vencedors, un jorn de gloria y de fé viril que resonan, ya que no en los castells de la Ordre, en las místicas arcadas de las esglesias, á fi de que ab sa protecció y ajuda pugui ser lo poble que l' ha acullit com á patró, un símbol de pau, de trevall, y llibertat.

F. M. L.

¿No veus lo papalló de blavas alas,
ahir un cuch de subterránneas salas,
y avuy un ser hermós d' etéreas galas?

¿No veus un cel seré ple de bonauça,
blau y rialler avuy, com la esperança,
y ahir negrench y fred... ple d' anyorança?

¿Y de la terra ahir herma y gelada,
brotar avuy la espiga engalanada,
ó la hermosa rosella acarminada...?

Donchs, tot ha estat forsa que esclatá oprimida:
lo mon ha germinat,
y eixa fecunda sensació de vida
per tot ha resonat.

Y fou la sensació qu' en nostres cors germina,
la mateixa qu' ha dat flor carmesina
al rosé, á la rosella y clavellina...

¿Son cálzer amorós no han obert ells?

Donchs. si igual sensació, dona estimada,
nostra ánima con mou enamorada,
podem besarnos com las flors y aucells

...¿no son los nostres cors, com los cors d' ells...?

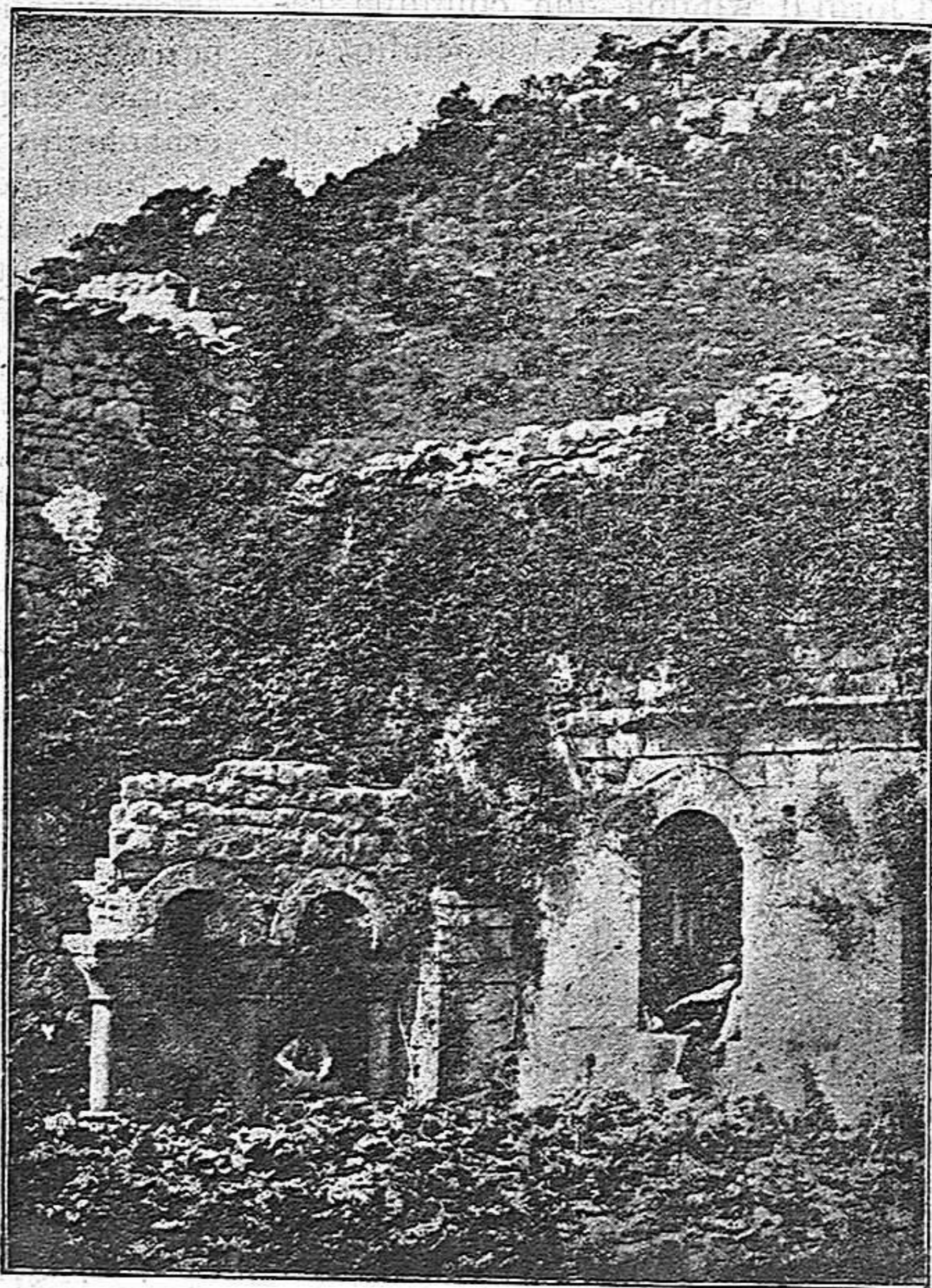
MIQUEL DE PALOL

SANT LLORENS DEL MONT

Las que son avuy quatre arcadas enrrunadas pel temps y per las invasions, foren ahir l' antich monastir de Sant Llorens del mont, un de tants monastirs que en el temps de la reconquesta, per espargir arreu la llum de la ciencia y de la fé, varen implantarse en lo comptat de Besalú.

Pertanyia dit monastir á l' ordre dels benedictins y fou fundat en el any 872 per especial diploma que Carles el Calvo feu á favor de Recimiro abat del Monastir de San Aniol de las Agullas, quals monjos van colonisar la montanya del *Mont* y varen fundar la esglesia de Sant Llorens, junt á la font *Sparrigaria*.

En l' any 1592 se va unir dit monastir al de Sant Pere de Besalú, y avuy tant sols ne resten, com se pot veure en el gravat que publiquem, una arcada, que com desafiant el temps se manté dreta encare, y un pilot de ruinas, hont encare ressonan per pasar al camp de la poesia, las fantásticas proesas del compte Tallafarro y tants altres varons que per allí s' immortalisaren.

TÍSICH

Pobre jove, ets en la flor de la vida, en tos divuit anys, que tant plens d' ilusions se presentan... y no pots gosarlas... Sentint l' ànima jove encara, tenint lo cap y 'l cor roblert de rialleras ilusions, te 'n vas á la fosa... y tu ho

saps.. y 'l desitj de vida 't consúm... y espemes ab tota la força de ton cor malaltis, tos llavis cremats per la febre, per fer brotar d' ells una rialla... una rialla, qu' al eixir de tos llabis se torna un gemech, crudel... trist... preàmbol d' un ser que agonitza..

Y quantas crudels espinas, deixa el mon en ton cor tendre... tu veus gosar

als demés... rublerts de vida... lo dolç sentiment del amor, y tu compréns, sí, puig que també en ton ànima alena aquet foch sagrat .. mes no surt d' ella, y 't va consumint... tu veus gosar als demés, en la báquica orgia de la vida.... tu tens la copa plena de plaer, en tas mans tremola, y al acostártela a tos llabis, se torna, aquella dolçor que plens de vida saborejen los altres, en amarga glopada de fel, que sens pietat et mata.

Pobre jove, la tomba t' espera, sí,... la tomba que al guardar tas despullas, enclourá la freda llosa, tas ilusions

mortas en flor... ton amor sacrificat... tas esperanças fallidas...

Mártir de la vida. ves, .. ves á gosar la palma que t' está designada... ves, déixala á n' aquesta miserable humanitat de cor de roca, que no la conmuehen las llágrimas dels que ploran .. ves y amaga tas llágrimas, ya que de res serveixen, ab una derrera rjallada... encar que acabi ab un horrible jemech que s' endugan ta vida... tas ilusions... tas esperanças...

M. FELIP

LO FOLLET

Prou que m' ho deya l' avi quant ere viu.—«Veus, veus aquellas llumnetas blavosas qu' ixen per las parets del cementir? son els follets; son las animetas dels morts que cercan una oració dels vius per acabar de rentar llurs pecats, ¿vols acallarlas? resa, y no 't farán cap dany... tant sols lo parenostre...» Y 'm portava á ma cambra bo y barboteixant junts los parenostres, fins que 'm quedava adormit, ab un son dolç. Llavoras l' avi apagava 'l llum, y de puntetas, s' allunyava, no sens haverme besat primer en abdugas galtas, temerós y suaument, per no despertar mon tranquil son.

Pobre avi! prest se varen acabar aquestas vespradas de goig.

...Era un disapte: la gent vehina passava per anar à mercat ab el cistelló en un bras y la viram á l' altre... y feya

una matinada de Maig... serena... las casas del entorn fumejavan, y s' obrian llurs portas; y 'ls cants de las aus, el cacareig de la viram, y 'l belar de las ovellas que á tonada del xiulet dels rebadans que las manavan, s' escampavan prat amunt, y anunciavan un jorn hermós... un jorn de joya ..

Sols á casa, tot era trist: van obrirse las portaladas per deixar entrar al metje del poble, que ab sonoras petjadas, que l' eco de las silenciosas cambras repetía, anava avansant lentament vers la cambra del avi. Y tot semblava mut á casa aquella matinada; no 's sentía, ai pas de la porta, 'l dringar dels picarols del matxo que cada disapte guarnia 'l pare ó la germana gran, per anar á mercat á Ciutat, ni la movedisa xarrameca de la viram y 'ls pardals que 's posavan á l' era, puig los galls s' acu-

rucavan á racés de la desguarnida carreta, y 'ls gossos arrupits grinyolavan tant sols de tant en tan ab udols llastimers. Mes ab tot y aixó, sense poguer veurer l' avi que feya dos jorns malaltexava, vaig havermen d' anar ab lo pastor á pasturar las ovellas, que sense xiular ni atiarlas ab crits com solía, anava seguint capbaix y moix la via acostumada.

¡Que va voltejar ma pensa aquella matinada!

Dirigia involuntariament mos ulls desde la masía á la esglesia y desde l' esglesia al cementir; pero instinctivament los tornava á girar vers l' eixida de ma casa per cerciorarme encare de que tot estés tan trist... fins que la vaig perdre de vista...

Y 'l sol s' anava fent alt. Sens dirnos paraula ab el pastor, vam aturar-nos en un prat... bonich... Abdós semblavam muts, pero quiscú llegia prou lo que en l' interior del altre pasava.

Y caygué la tarde. Era l' hora de tencar el bestia, quant lo pastor, capbaix, devant de la remada ab el pobre gos arrant las camas, va desviar-lo per un viarany estret que jo no conexia.

—Janet —vaig fer jo rompent aquell silenci estrany—perque no anem á pasar per aprop del cementir com altres dias? per aqui farem marrada!

—Y que saps tu, va contestar—deixem fer...

Y varem seguir en lo silenci sepulcral, no sens haver vist jo, que 'l pastor s' aixugava ab la mànega de la brusa, una llágrima.

...Y varem pasar ja ben post el sol, per *las bassas*, quant sorprés, vaig llen-sar un xisclet de por y esglay: D' entre 'l fanch de vora las bassas, una blavenca claror s' encenia y apagava y surava indecisa... y sempre semblava que 'ns seguía...

—Janet—vaig dir, jo,—veus, veus, quina llumaneta?

—Déixala, va contestarme, es un follet.

—Un follet! vaig fer jo prés d' espant, un follet... y ha eixit del cementiri per vení ab nosaltres... oh!... si..., l' avi, m' ho diu, los follets ixen del cementiri; son animetas que venen á pidolar una oració á n' els vius... ¿resém, Janet?

—Batua, feu ell,—déixat de cançons; veus, ja surten estrelles; es tart.

—Ho si, com que hem fet més de mitjahora de marrada. Y vam tornar nos á embolcallá en el pahorós silenci.

Per fi, després de la jornada, que per mí durá un segle, vam arribar á la masía.

La porta estava barrada, com la d' una casa abandonada, y á pesar d' esser ja fosch, encar las ocas y demás vi-ran roncejava per l' era.

En Janet va ajupirse, y cullint de derrera las roderas del llindar de la portalada la clau, va obrir las portas, que fins me va semblar que ab un só trist grinyolavan y va tencar la remada dins lo corral.

¡Ab quin afany vaig pujar los tres ó quatre grahons que separavan las cambras de 'ls corrals, y ab quina promptitut vaig correr vers la cambra del avi!

Més, per las altres cambras no hi havia niugú; un silenci sepulcral regnava per tot.

—Haurán deixat, pensava jo, al avi sol per anársen ells a mercat... no pot ser ..

Y quant vaig corre foll á abrasar y donar la bonanit al avi... vaig trovar la cambra sola.

—Janet, Janet,—vaig cridar — y l' avi?

En Janet va mirarme y.... no se... fins crech que va plorar.

—Hont es?—vaig tornar-li á dir.

—Calla, batua.

—Pero....

—Se l' han endut á ciutat.

—Y haurán anat tots á ciutat?

—Si, ¡calla!

Mes á n' aquell moment la mare entrava pe 'l portal... tota plorosa.

—Mare, mare, ¿hoy que no hi es l'avi á ciutat? ¡Jo 'l vull veure!, ¿hont es mare?

...¡Y ella si que va plorar de debó...

—Calla, calla, va dirme; l'avi es al cel... ves, dígalni un parenostre...

Y vaig anarmen á la meva cambra per resar... mes el cant acompassat dels capellans que 's perdian carré avall, y

las petjadas de gent qu' entrava, y 'l ploriqueix de las germanas, va destorbam aquella oració que per primera volta sortia forçada de mos llabis.

¡Pobr' avi! veus, ja ho deya jo á n' en Janet—¡Aquell follet ens ho deya.... haguesim resat llavoras....

CARLOS PALAUS

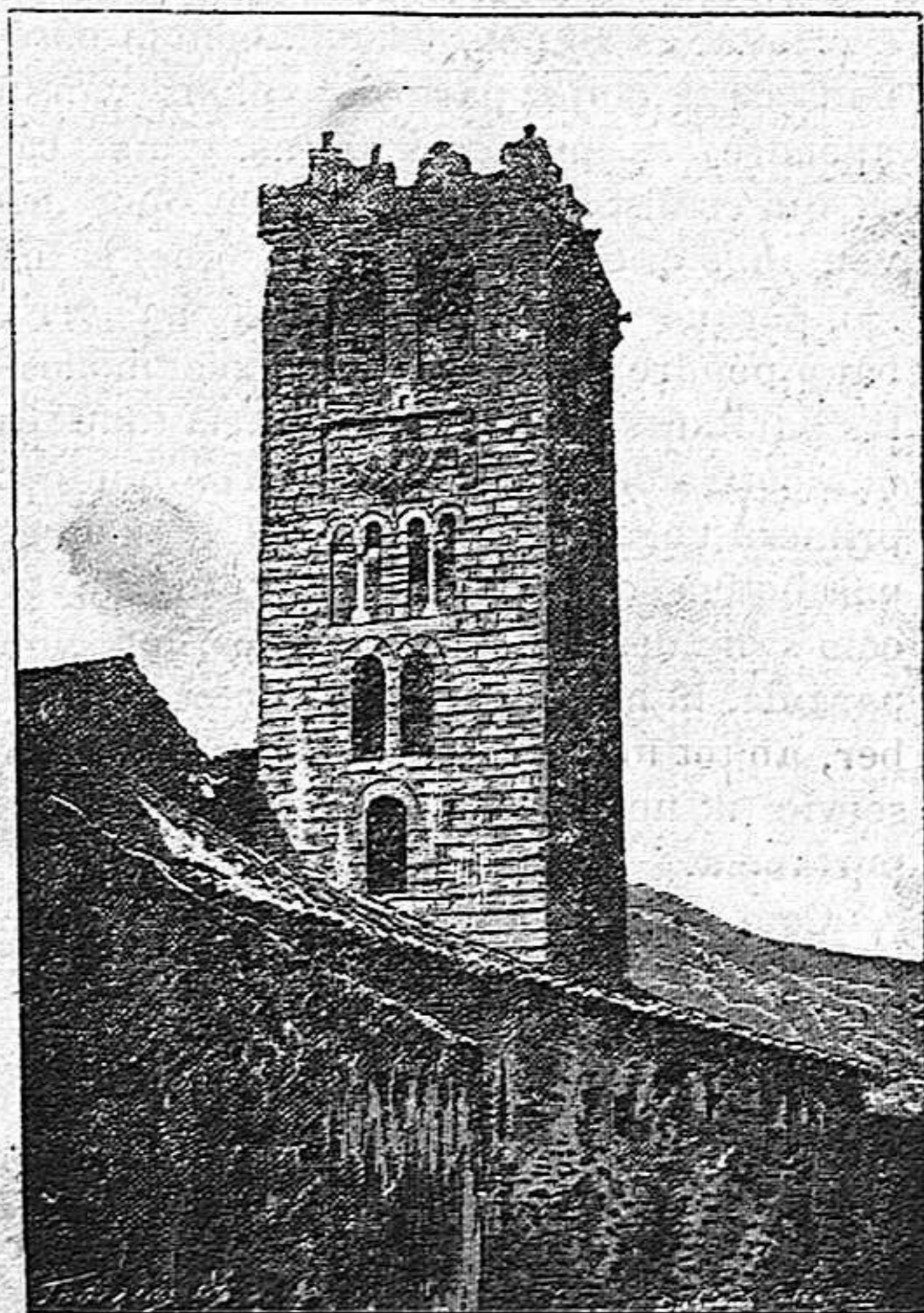
LO CLOQUER DE PRATS DE MOLLÓ

Prats de Molló, es una petita vila de la Catalunya francesa, situada vora 'l naixement del Tech y á un estrem de la Vall del Valldespir (Pirineos orientals) que fou posehida pe 'l compte de Besalú, qui la rebé en franch alou en 1036 de un dels Abats d' Arles-sur-Tech.

L' esglesia primitiva fou començada en 982, y en 1118 se posá la mateixa baix la invocació de 'ls Sants Just y Rufi, de qual edifici no se 'n conservan restos, per mes que la llegenda suposi que l' actual capella de dits Sants es la de la esglesia primitiva; fou aquesta reemplaçada en 1245 per un altre santuari, de quin solzament ne queda lo campanar, qual gravat publicuem.

Lo cloquer de Prats de Molló, com á obra de mitjans del segle XIII. es de construcció sòlida y elegant, y encara que no pugui competir per sa bellesa y simplicitat ab el del Monastir de Sant Martí del Canigó, y ab el de Sant Miquel de Fluviá, de estil romá primordial (Segle X y XI) no per axó deixa de ser, com es, una joia arquitectónica que recorda l' esplendor y bellesa de nostre Catalunya.

Lo poble rosellonés l' admira y recorda com á un monument que enclavat part d' allá del pirineu vegé 'l poble rosellonés y catalá, sens la fita que avuy los separa en lo mapa mes no dins sas lleys y costums ja que encar que l' un baix lo domini francés y l' altre baix lo domini espanyol no deixan de ser com son una mateixa rassa ab unas mateixas ideas é inspiracions y comunicadas per una mateixa llengua.

CASTELLS EN L' AYRE

En la falda d' una montanya coronada per rústicas alzinas y una ermita ahont s' aplegan tots los devots de la encontrada després del fatigós treball de la setmana, sentadas sobre deferentas rocas, se veuen rosejar una vintena de casas, com á complement de tot un poble, moradas que si no fos pel verdejar del camp que las voltan, se creuria mes be que fossen barracas de ferrenys llenyetayres y carboners que no modestas casas de humilts familias que honradament se guanyan lo pa ab lo suor que gastan conreant sas secainas vesanas. Com la major part de tots los pobles de Catalunya, lo mes notable que te aquest veynat, després de l' ermita, es un petit estudi ahont la maynada de la major part del vehins van á apendre las primeras lletras, y una casa que 's distingeix de las demés per las ventallas que te á la botiga, que si no fos, perquè se sap que 'l vici no ha arribat á pendre domicili entre sos modestos habitants del veynat, creuria que es una botiga de joch y de begudas, qui per primera vegada ho vegés; es solsament una botiga que tan abiat s' hi afayta com s' hi despatxan medicinas, en una paraula, hi ha establert un apotecari-barber, ab tot lo luxo que requereix per lo servici d' una població de requitica importancia.

Com sol sucsehir comunment en poblets aixís petits, las notabilitats de la població, al ser en dia de festa, se reuneixen en casa del rector ó del batlle, y allí 's tracte, de lo que interessa mes, tan pel desenrotllament intelectual de la població, com de las millores de que podria ser favorescuda la congregació de sos vehins.

L' episodi que vaig á descriure, ocurregué en casa del alcalde ahont passavan la vetlla las quatre ó cinch personas que de mes importancia eran tingudas. Deixa-

van de jugar á la manilla, lo senyor Batlle, lo mestre, l' apotecari y un propietari que 'l tenian pel mes intelgent en questió de resóldre a-untos al bé y prosperitat del poble, no hi faltava 'l senyor Rector, que també prenia part á las discussions acaloradas: donchs, com he dit, acabavan de disputar la jugada 'ls quatre primers, quant lo señor Rector prengué la paraula: escoltem la conversació.

—Deixeus de disputar, digué 'l rector, y anem á un altre a unto: Estaba pensant, are fa poch, que ab aixó del ferro-carril que passa pel terme d' aquest poble, podria molt be produhirse un gran be y que 'l veynat agafés un xiquet mes d' importancia.

—Ja ho crech, diu lo mestre, cregui senyor Rector, que si pasés un riu per aqui aprop se podria molt be fer un moli, y així 'l pob e no tindria que moures per moldre gra, y ab lo trench fora fácil sostenirlo y millorarlo, porque així facilmente vindrian á servirse del nostre molí, molta gent que avuy tenen necessitat de anar á ciutat.

—Home, salta l' apotecari, aixó d' un molí, francament no pot reportar gayre benefici ni pot influir gayre en que 'l poble prengui mes vida: no creuen que seria de millor y de molta mes importancia que s' hi fes una petita fàbrica, porque lo ferro-carril no 's serviria pera 'l transport del género trevallat y per treballar?

—Ja ho crech, diu lo propietari, cabalment, jo que conech molts familias necessitosas y aixís los hi conariam trevall y podrian, de mica en mica, posarse en son lloch, menjant y treballant.

—Cregui, diu lo rector, que seria una gran millora, y 's faria una obra de caritat portarse á cap, pera tráure de la miseria á tants y tants joves que servirian pel trevall.

—Home, diu l' alcalde, sabeu que es una cosa molt bona, y ¿pujaria gayre l' edifici? porque si fos cosa de poch cost, entre 'ls fondos municipals, un xiquet que jo hi posaria y alguna altre cosa que

's podria trobá, no sería pas l' obra de la Seu.

—¡Ca hauria de ser, home, diu l' apotecari, y després si 's necesitesin quartos; obririam accions y com que es cosa segura, entre nosaltres y algún que'al poble se 'n trobaria, podria alzar-se l' edifici.

—Home, diu lo Rector, jo ja m' encarego d' una de mil duros.

—Jo una altre.

—Jo una mes.

—Una altre per mi.

Y aquí, ab un arranch d' entusiasme, s'alsen nostres héroes y després de varias paraulas soltas que allí 's deixaren anar, resolgueren en quedarse una acció de mil duros cada un y buscar cinch propietaris, lo mes rich del poble, pèrque s' encarreguessen de agafar las cinch accions que feyen lo complement de deu mil duros, y portar endevant lo projecte. ¡Quin entusiasme, se veyá brollar del mitj d' aquells cinch héroes, al véurer que tan sencillament podian fer progresar lo poble que indirectament governavan! véurelshi las caras, haguereu dit que la satisfacció 'ls convertia de vells á joves, donchs, ja que no 's tractava de res mes, sino del gran projecte que habian de portar á cap, tot

era riure de alegria, donarse abressadas; los hi semblava que ja 'l poble s' habia convertit en vila, la vila en ciutat, la ciutat en una gran capital; ja 'ls hi semblava que las casas de planta baja, se convertian en hermosos edificis de cinch pisos, ja veyan en projecte un ensanxe, tres plassas, altras fábricas, una catedral, tot lo que 's pot desitjá d' una població modelo de progrès: de res s' haurian recordat sino fos que 'l mestre va dir, molt disissiu:

—Vaja, es questió de no adormirshi, deixarse d' entusiasme y anem á buscar-ne cinch mes que agafin accions y pugue portarse á cap.

—Anem, anem, digueren tots.

Y se disposaren á sortir, quant, truncan á la porta y, després d' obrir, aparegué 'l secretari, home de pes y pesat, y lo primer que l' hi digueren fou que prengué una acció.

—Ola, senyor secretari, prengui una acció, home, que es cosa de profit.

—Pero de que 's tracta digué sorprés.

—Se tracta, diu lo Rector, de fer progresos, tráurer de la miseria á las familias, fomentar lo trevall, en fi, de fer una fábrica.

BAÑOLAS.—Plassa de la Constitució

—¿Si, pero, com?
—Home... fentli. . Eu cas que passés un riu per aquí.

—¡Si.... pero 'l riu no passa!
Y després d' una sorpresa general, se desfá lo projecte, y ab una rialla s'

acabà la sessió, y aliavors lo mestre formalizantse diu:

—Veus aquí lo que té sostenir discussions sense un principi ferm y segú.

JOAN FIGUERAS

BALADA

A la Sra. D.ª Maria Deulofeu.

Voreta de la mar
n' hi ha una donzelleta
que s' afanya á cantar,
fent puntas tot soleta.
Com es filla de mar
lo sol l' ha colradeta,
persó 'ls joves encar
l' hi dihuen n.oreneta.
Dihuen que te 'l cor bó,
mes jo no m' ho creuria
qu' als ulls hi te un fibló
qu' als joves mataria.
Mes ay! vora la mar
qué te la marinera
que 's posa á sospirar
tristeta y planyidera?
Tot fent aná 'ls boixets
la punta fa sedosa,
tot fentli petonets,
quan la veu tan hermosa.
Seguint aixeca 'ls ulls
y cap al mar els gira,
de l'ona entre 'ls murmulls
ben mar endins ne mira.
Y, quant al horitzó
cap barca hi veu passá,
ben plena de tristó
se posa ay! á plorà,
Y la mar condolentse
del dolor de la nina,
entre 'l marisch moguentse
dolzetament rondina,
Aixi ne passa 'ls dias
sense trobá conorts,
semblant desalegrías
y fent trencá cent corts.

Un dia, fonda espina!
dissapte sense sol,
que diu que per cap nina
al mon hi ha consol,
la tendra marinera
la tasca va acabar:
la punta es encisera,
ab res se pot pagar.
Grabat sobre la punta
s' hi veu bonich un nom.
Maria n' hi despunta,
fent admirá á tothom.
Com de costum ne gira
los dolsos ulls al mar
y mar endins hi ovira
un barco navegar.
Ve dretament á terra,
mes llest que 'ls gavilans;
ne torna de la guerra
cap á portá 'ls restants.
Lo pescador ja baixa
á la platja mudat
y ab los marins encaixa
del barco qu' ha atracat.
Que Deu vos quart, es dihuen
tot abrassantse ensemps
y los guerrers somriuen,
rihent, plorant á un temps.
Y l' un se 'n va ab al pare,
l' altre ab lo seu germá,
l' altre ab la seva mare
que l' anyorava ja.
Tant sols la pobre nina
no hi veu al seu amat,
son cor ja ho endevina
qu' á casa no ha tornat.

No hi es l' Andreuhet? clama
ansiosa sospirant;
no hi es, el patró esclama:
mori, però matant.
Llavors ferida, boja
destrena 'l cabell seu
y á l' Iglesia s' alloja
per 'comanarse á Deu.
Devant del camaril
de la Verge del cel
se postra trista, humil
y diu, destilant fel:
Oh Verge, ja ho sabéu
qu' á n' ell jo l' estimava
y en cambi l' amor séu
ben carinyós em dava.
Ara me l' heu robat,
sense ell jo no puch viure,
com flor qu' han arrenca,
no tornaré reviuere.
La punta que vaig fé
per ell vos l' he promesa;
mes no vos la daré,
la vull per altra empresa.
Va dir y se va entrarne
d' un claustre dins lo cel:
lo vel que sol portarne,
es de la punta 'l vel.
Ara vora la mar
lo pescador l' anyora;
vegentse abandonar,
la mar també la plora.

M. Juanola y Marés

PROSA TRISTA

«(E quale é quén che suo dannagis sogna.
Ché sognando desidera sognare,
Si che quel ch' é, come non fosse, agogna.)
«Dante Alighieri.»

¡¡Que n' era de bonica la Rosa ó la Rosina, com li deyem nosaltres!! Una cabellera negre com la nit, envollava, trenada, son caparronet moldejat, igual á las belleses de l' antigua Grecia. Sos ulls... més com explicar sa bellesa; pestanyes y celles llargues y negres com son cabell, las nines molt fondas y foscas, tan foscas, que nostres mirades may trobaren en elles un mirall, una espurna de llum. ¡¡Perqué pensar ab illusions y recorts que s' acabaren tan prompte per desgracia!!

Feya temps que no la veyá y casi ja no 'm recordava d' ella. Sortía de casa cansat de sentir aquella fressa monótona d' una ruimejada d' hivern, de veure aquell cel pesat y de color de plom, y d' aquell vent tant trist com si solzament fes fresejar els ciprers de las fosanes. Vaig caminar carré avall sense saber ahont anava, y un amich que se-

guía la mateixa direcció va ajuntarsem; caminarem llarga estona sense dirigirnos la paraula, mirant á terra, aquell llot, com si tots nostres pensaments se dirigisen á n' ell, més prompte tinguerem de deturararnos pera deixar pás á una trista comitiva. Un escolanet de túnica vermella, sobrepellis blanch, portant una creu y una campaneta que feya sonar ab ritme cadencios anava al devant; derrera, un sacerdot, ab un llibre á la ma, y un cotxe sensill y pobre portaba una caixa pintada de blanch, dos homes, un ja vell y l' altre de mitjana edad. ¿Saps de qui 'm penso que és aquest enterro? me digué mon amich; d' aquella noya tan maca que li deyam la Rosina... No sé si li vaig contestar, sols recordo que vaig fugir depressa á casa com si tingués por que aquell cel de color de plom me caygués al cim. Y dintre ma cambra tancat, encare sentia el trist ressó de la campaneta d' el escolanet, sempre acompanyada d' aquell vent tant trist com si sols fes fresejar els xiprers de la fosana.

A. T.

A UN CLAVELL

Ves, clavell, ves a sos llabis
com á misatjer d' amor;
mes avans, tots los resabis,
guarda en tu, de lo meu cor.

Lo meu cor dins ta corola,
l' he posat enamorat,
si ella ab t' olor s' aconçola,
digas que jo l' he besat.

Que lo besi amorosida,
y ab tu s' endugui mon cor;
qu' aspiri la meva vida,
qu' aspiri la mia amor.

Que ni 'l trepitji ni esfulli;
que estiga sempre aprop teu,
puig que lo meu cor que culli
no pot viurer lluny del sen.

Corre, ves, ves á sos llabis,
com á misatjer d' amor...
¡mes avans, tots los resabis
guarda en tu, de lo meu cor!

NOTICIAS

NOSTRES GRAVATS

«Ruinas del Monastir de Sant Llorens del Mont». Vegis la monografia que acompanya el gravat, pàgina 52.

«Cloquer de Prats de Molló. Vegis la resenya que 'n fem en la pàgina 55.

«Plassa de Banyolas, pàgina 57. Lo gravat que reproduhim de la plassa de Banyolas, es tal com era dita plassa ans de renovar-la; com se pot veure, per las arcadas, dita plasa es bastant antiga.

L' Unió Catalanista ha posat á la venta medallas catalanas als preus de: las de coure, 5 y 10 céntims espanyols; las de plata, de 900 milésimas, 1 peseta y 5 pesetas; y las d' or també 900 milésimas, 25 y 110 franchs.

Ditas medallas son molt ben acunyadas, ostentan en una cara, Sant Jordi, matant al drach, ab lo nom de l' Unió Catalanista y l' any 1900 y al anvers l' escut de Catalunya enclavat ab la creu de Sant Jordi, y 'l lema patriòtich «*Vindicamus hereditarum patrum nostrarum*».

Tenen la fecha del any passat per que llavors tenian de posarse en circulació ditas medallas, mes á causa del estat de seti y suspensió de garantías que pesaba sobre Barcelona no pogué dárselhi lo seu destí, fins el present any que per fortuna han aixecat una mica aquell pes que queye sobre Catalunya.

Igualment, per la lleva de dita suspensió de garantías, y després de 10 mesos de callament forsós, ha tornat reapareixer á Barcelona, lo valent quinzenari catalanista, «La Nació Catalana», per seguir sa misió predicant en pro de las llibertats catalanas.

Rebi dit semanari la nostre mes respetuosa salutació y enhorabona.

Per diferentas causas, lo vocal del Jurat calificador de la Asociación literaria de Gerona, don Ignaci Prim, ha presentat la dimisió del càrrech, deguent entrar á sustituirlo en lo mateix un dels suplents.

Per eccés d' original no hem pogut publicar en aquest número, com fora nostre intent, la continuació del *Cástich del perjuri*. lo que farem en el número vinent!

Lo dia 23 d' Abril, celebrará la confraria de Sant Jordi d' aquesta capital per sa festa patronal las funcions religiosas acostumbradas, en la esglesia de Sant Pere de Galligans.

A dit objecte s' ha reconstruit l' imatge del Sant la galanura y primor admirables, essent una verdadera obra d' art y s' ha colocat en l' altar destinat á dita confraria.

A la nit tindrà lloch una vetllada literaria-musical en lo saló-teatre de la Societat Centre Moral Geroní, cedit galantment per la Junta Directiva del mateix, per dit efecte.

ADVERTENCIA

Las demandas que del nostre quinzenari 's fassin á Barcelona, dirigeixense á nostre representant en Joseph Fornés. Alta de S. Pere, núm.º 10, 2.º